

Карл Май
КРАЙ РИО ДЕ ЛА ПЛАТА

ЗЛАТНИ ДЕТСКИ КНИГИ

78

Карл Май

КРАЙ РИО ДЕ ЛА ПЛАТА

Превод Веселин Радков

Книгоиздателска къща „Труд“
София, 2018 г.

© Веселин Радков, превод, 2018 г.
© Матей Аркова, художник, 2018 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2018 г.

ISBN 978-954-398-547-0

В памет на Софийския архимандрит Василий, духовник със завидно образование, дар слово и висок морал, който със смелите си проповеди срещу властимащите антихристи, както и срещу техните съратници от „висшия“ клир, още преди „дворцовия преврат“ (1989 г.) беше станал толкова неудобен, че бе заточен в манастир, където почина в пълно забвение.

Преводачът

Глава 1

В МОНТЕВИДЕО

Студен памперо¹ духаше откъм подобното на морски залив устие на Ла Плата и засипваше улиците на Монтевидео със смесица от пясък, прахоляк и едри дъждовни капки. Не беше възможно да се стои навън, ето защо седях в стаята си в хотел „Ориентал“ и се развличах с една книга с данни за страната, която исках да опозная. Беше написана на испански, а редовете, на които в момента се бях спрял, в превод гласяха горе-долу следното:

„Населението на Уругвай и на Аржентинските щати се състои от потомци на испанците, от няколко по-малобройни индиански племена, както и от гаучоси, които всъщност са метиси, но въпреки всичко се смятат за бели и с гордост се кичат с това наименование. Най-често те влизат в брак с индианки и така допринасят населението на страната отново да се приближи по кръв до нейното коренно население.

Гаучото притежава буйния и решителен характер на най-старите жители на тези земи, както и тяхното силно развито чувство за независимост, като проявява благородството, гордостта, аристократичната прямота и изисканото и обиграно поведение на испанския кабалеро. Той има влечение към номадски живот и авантюристични пътешествия. Мрази каквато и да било принуда, презира собствеността и гледа на нея като на ненужен товар, ала е голям любител на лъскавите дреболии, които си набавя с голяма страст и усърдие, но пък и ги губи, без да съжалява за тях.

¹ Силен, студен вятър, идващ от пампасите – бел. прев.

Гаучото е дързък, безумно смел закрилник на своето семейство, към което обаче се отнася със същата суровост, както и към самия себе си. Мнителен е, понеже са го лъгали безброй пъти, хитър и предпазлив е по инстинкт, уважава чужденеца, без да го обича, служи на градския жител, без да го почита, и никога не е могъл да проумее как така някои хора се наканват да дойдат в неговата родина, за да печелят от стадата му, от които самият той не желае нищо друго, освен да си изкарва ежедневната прехрана, без да го е грижа за предишния или за следващия ден.

Откакто в страната се образува класата на собствениците, гаучото, който храбро се беше сражавал за свободата срещу испанското иго, си почива от победата, никога не иска нищо за усилията си и се задоволява със скромната роля на пазач на чуждо имущество, в замяна на което не желае нищо друго освен хората никога да не забравят, че е свободен човек и доброволно предлага услугите си.

Въоръжението на гаучото се състои от дълъг кожен ремък с примка накрая, наречен ласо, от бола, а освен това, в случай на война, и от едно копие.

Славата на гаучото се дължи на ловкостта, с която хвърля ласото. Единият край на дългия повече от трийсет стъпки кожен ремък е завързан за бедрото на ездача, а другият край завършва с подвижна примка. Тази примка се размахва над главата и се хвърля по бягащите животни. Нахлузи ли се на врата или на краката, тя се затяга от съпротивата на животното. Задачата на ездача е да издържи на тласъците на ласото – той ту трябва да го отпуска, ту да го опъва. Междувременно той се опитва да отвлече животното на такова място, където може да го събори на земята. Това поваляне с ласото, наречено *laseara muerte*², е много опасно и изисква голяма сръчност и опит. Има много примери, когато зап-

² Смъртоносно хвърляне, мъртва хватка – бел. прев.

литането на ремъка е довеждало до счупване на краката на ездача. Ласото винаги виси на седлото на гаучото. Опърничави коне, говеда, овни – примката укротява или поваля всичко.

Болата представлява свързани помежду си с ремъци три оловни топки. Едната топка се държи в ръка, а другите две се завъртат над главата, докато човек прецени, че оръжието му ще достигне животното. Ремъците с оловните топки се увиват около краката му и го повалят на земята.

Гаучото е пристрастен най-силно към хазарта. За него картите са над всичко. Седнал по турски на земята, забил ножа до себе си, за да може незабавно да пронизе в сърцето всеки нечестен картоиграч, той подхвърля в тревата най-скъпоценното, което притежава, хладнокръвно рискувайки да го загуби.

Гаучото работи в някоя естансия само ако му харесва, запазвайки в служебните отношения своята независимост. Той никога не би търпял господарят му да стигне в неучтивостта си дотам да не му признава качествата на кабалеро – звание, за което със своята скромност, почтено, дори благородно поведение, и спокойни, внушаващи уважение маниери, гаучото се оказва напълно достоен.

Ако някой път предлаганата от господаря му работа не му се хареса, гаучото открито му казва кога, как и при какви условия би могъл да я извърши. И ако тогава господарят му прояви някакво недоволство, без да става груб, гаучото изисква възнаграждението си, мята се на коня и тръгва да търси друга естансия, чийто собственик не се държи толкова властно. Макар да не е от най-трудолюбивите, гаучото винаги си намира работа, защото е сговорчив, а и отлично умее да се грижи за добитъка, който е главното богатство на хората в онези райони.

Такъв е гаучото, когото не бива да бъркаме с дръзките, но безсъвестни авантюристи, които отвлечат жени, девойки, крадат коне – накратко, плячкосват всичко, което им хареса, и живеят ден за ден, без да ги е грижа за бъдещето...“.

Това пишеше в книгата, която четях. В Монтевидео бях пристигнал преди обед и все още ни най-малко не познавах страната и населението ѝ. Въпреки това можех да се осмеля да изкажа някои съмнения относно истинността на току-що прочетеното.

Преди всичко населението, за което ставаше дума, съвсем не се състои само от гаучоси, индианци и потомци на испанците. Там живеят и хиляди, дори десетки хиляди англичани, немци, французи и италианци, да не говорим за швейцарците, хърватите и много други.

Никак не бях съгласен с начина, по който гаучото използвал ласото си. Че кой ли ездач, който, да речем, иска да залови някой полудив бик, ще вземе да завърже ласото за бедрото си! Бикът непременно ще го смъкне от седлото и ще го влачи по земята, докато го умъртви.

Още при първия удобен случай си позволих да се осведомя за името на автора на тези неправдоподобни твърдения. Казваше се Адолф Делакур и беше редактор на „Патриот Франсе“ в Монтевидео. Е, този господин сигурно бе запознат с тамошния живот и порядки по-добре от мен. Трябваше да се задоволя с прочетеното и да изчакам да видя дали мнението му щеше да се потвърди, което за щастие не стана.

Впрочем не се оказа необходимо да продължавам да се занимавам повече с това четиво. Памперото отслабна и по улиците отново закипя онова оживление, типично за голям пристанищен град. Тъй като исках да го разгледам, реших да предприема една разходка.

Но тъкмо когато си сложих шапката, на вратата ми се почука. Извиках „Влез!“ и, за мое най-голямо учудване, на прага се появи някакъв господин, облечен по френска мода. Той беше с черен панталон, също такъв фрак, бяла жилетка, бяло шалче на врата, лачени ботуши, а в ръката си държеше черен цилиндър, около който имаше бяла копринена кордела. Тази кордела, от която висяха два широки края, ме наведе мен, неопитния човек, на знаменитата мисъл, че пред мен е застанал някой

сватовник или кръстник. Той направи дълбок почтителен поклон и поздрави:

– Поднасям ви почитанията си, господин полковник!

После направи още два пъти своя раболепен поклон. Междувременно аз бързо размислях. Откъде-накъде ме титулува с този военен чин? Да не би и тук, в Уругвай, както в милата Австрия да съществува онзи хубав обичай келнерите да се обръщат към всеки по-дебел посетител с „господин барон“, към всеки човек с очила с „господин професор“ и към всеки собственик на юнашки мустаци – с „господин майор“? Този мъж имаше много особена физиономия. Никак не ми харесваше. Ето защо отговорът ми беше кратък:

– Благодаря! Какво желаете?

Той размаха два пъти шапката си насам-натам и заяви:

– Идвам, за да поставя на вашето благосклонно разположение както себе си, така и всичко, което имам и с което разполагам.

При тези думи той впи острия си изпитателен поглед в лицето ми. В очите му се четеше притворство. Попитах го:

– Себе си и всичко, което имате ли? Тогава благоволете да ми кажете най-напред кой сте и с какво се занимавате.

– Аз съм сеньор Ескило Анибал Андаро, собственик на голяма естансия край Сан Фруктуосо. Ваша милост сигурно е чувал вече за мен.

Понякога се случва името на някой човек да отговаря точно на характера му. В превод на немски името на моя посетител гласеше Есхилус Ханибал Шлайхер³, което не звучеше кой знае колко ласкаво.

– Трябва да призная, че никога не съм чувал за вас – подхвърлих аз. – След като ми казахте кой сте и какъв сте, мога ли да науча и какво имате, та ми го предлагате?

³ Есхил Анибал Потайников – бел. прев.

– Притежавам, първо, пари и, второ – влияние.

За да изтъкне по-добре важността на тези две понятия, той ги изговори след кратка пауза и с особено натъртване. После ме погледна косо с лукаво и очаквателно присвиване на очите. В този момент лицето му бе придобило глуповато-хитроват и дързък израз.

– Парите и влиянието са наистина твърде хубави и необходими неща. Действително ли сте дошли, за да ги предоставите на мое разположение?

– Ще се чувствам щастлив, ако проявите благосклонност да не отблъснете предложението ми.

Бях изненадан. Този човек ми предлагаше своите връзки в обществото, както и кесията си. Защо? Трябваше да разбере.

– Добре, сеньор, приемам и двете и преди всичко първото.

– Значи най-напред капитала! А Ваше Високоблагородие ще благоволи ли да ми каже колко голяма е сумата, от която се нуждае?

– В момента са ми необходими пет хиляди песос фуртес⁴.

По лицето му се изписа широка доволна усмивка.

– Дреболия! Ваша милост може да имате парите до един час, стига само да се разберем за незначителните условия, който навярно ми е разрешено да поставя.

– Какви са те?

Той пристъпи близо до мен, кимна ми доверително и се осведоми:

– Ще ми позволите ли преди това да попитам дали парите ще ви послужат за лични или за други цели?

– Естествено само за лични.

– В такъв случай съм готов не само да ви заема сумата, а ако ми разрешите, и да ви я подаря като доказателство за моето уважение към вас.

– Нямам абсолютно нищо против.

⁴Стара испанска парична единица – бел. прев.

– Извънредно много се радвам. В такъв случай само учтиво ще ви помоля да поставите името си под два-три реда, които ще напиша незабавно.

– И какво съдържание ще имат тези редове?

– О, става дума за нещо съвсем незначително. С подписа си Ваше Високочеловечество ще ми даде уверение, че в точно определен срок и на ясно посочена цена аз, Ескило Анибал Андарио, се задължавам да снабдя вашите военни части с пушки. Имам щастливата възможност за няколко дни да се сдобия с достатъчно количество карабини тип „Спенсър“.

Сега ми стана ясно, че сеньор Потайников ме бъркаше с някакъв офицер, с когото, изглежда, доста си приличахме. Навярно имаше похвалното намерение да подкупи въпросния човек с пет хиляди песос, за да стане доставчик на войската му. След края на Северноамериканската гражданска война бяха останали около двацет хиляди употребявани пушки „Спенсър“. От янките като нищо можеше да се очаква да са продали вече част от тези оръжия на държавите по течението на Ла Плата, където навремето бяха използвани подобни пушки. С такава сделка сеньор Андарио можеше да изкара за себе си десетократно по-голяма сума от предложението ми подарък.

Беше ме нарекъл полковник. Как ли един полковник си е присвоил правото да закупува пушки без разрешението на министъра на войната? Да не би въпросният човек да играе ролята на либертадор? С тази дума, означаваща „освободител“, наричат край Ла Плата водачите на различни банди, разбунтували се срещу съответното правителство. Историята на всяка южноамериканска страна е богата с имена на подобни люде.

Тази случка ме забавляваше. Едва кракът ми беше стъпил в тази страна и вече ми се предлагаше възможността да надникна зад кулисите на вътрешните ѝ работи. Имах голямо желание да продължа да играя още малко ролята на моя двойник, но взех друго, по-разумно решение. Естествено, преди да пристигна тук, доколко-

то ми беше възможно, се бях осведомил за местните порядки и условия на живот и затова знаех, че можеше да стане опасно за мен, ако продължавах да заблуждавам моя посетител само за да узная неща, които изобщо не ме засягаха. Ето защо бавно минах към отстъпление.

– За съжаление не мога да подпиша такива редове. Не знам какво бих правил с пушките, понеже не виждам никакъв начин да ги използвам.

– Така ли? – учуди се той. – Ваше Високоблагородие е в състояние за една седмица да събере над хиляда мъже.

– За какво са ми?

Той отстъпи две крачки назад, присви едното си око и лукаво се усмихна, сякаш искаше да ми каже: „Я не ми разигравай такива комедии. Знам много добре как стоят нещата!“ След малко ме попита:

– Нима наистина трябва да обяснявам на Ваша милост какво да правите с пушките? Научих, че ще пристигнете в Монтевидео. Ето че дойдохте и аз знам целта на вашето присъствие тук.

– Лъжете се, сеньор. Струва ми се, че ме вземате за друг човек, с когото нямам нищо общо.

– Невъзможно! Опитвате се навярно да прикриете самоличността си само защото искането ми за пушките не ви е приятно. Е, в такъв случай съм готов да ви направя и други предложения.

– И те ще бъдат безполезни, защото наистина ме бъркате с някакво друго лице, с което, изглежда, имам известна прилика.

Ала, изглежда, и тази забележка не го смути. Лицето му запази увереното си изражение, към което се прибави и една кажи-речи снизходителна усмивка. Той ми каза:

– Както разбирам от думите ви, в момента изобщо не сте в настроение да говорите за подобни неща. Сеньор, нека тогава изчакаме по-благоприятен час. Ще си позволя отново да намина при вас.

– Повторното ви посещение ще има същия резултат. Аз не съм човекът, за когото ме вземате.

Изражението на лицето му стана по-сериозно и той попита:

– Значи не желаете повторно да ви посетя?

– По всяко време ще ми е приятно да ви видя, но при условие, че прозрете заблуждението си. Не можете ли да ми кажете кой е господинът, с когото ме обърквате?

При тези думи острият му поглед ме измери от глава до пети. После, поклащайки глава, той отвърна:

– Досега познавах ваша милост като храбър офицер с големи заслуги, както и като многообещаващ държавник. Качествата, които откривам днес във вас, ме убеждават, че бързо ще напреднете в кариерата си.

– Мислите, че се преструвам, така ли? Ето, вижте паспорта ми!

Извадих паспорта си от портфейла, който лежеше на масата, и му го подадох. Той го прелисти и дума по дума сравни описаните в него данни с външността ми. Лицето му се удължаваше все повече и повече. Обзе го смущение, което нарастваше от минута на минута.

– По дяволите! – извика той най-сетне и хвърли паспорта ми върху масата. – Сега и аз не знам какво да мисля за вас! Както аз, така и двама мои приятели ви разпознаха съвсем сигурно като човека, с когото смятах да разговарям.

– Кога ме видяхте?

– Още когато се появихте на входната врата на хотела. А ето че сега този паспорт е напълно в състояние да ме обърка. Действително ли идвате от Ню Йорк?

– Разбира се. Дойдох със „Сийгъл“⁵, който все още е на котва в пристанището. Можете да попитате капитана.

– Тогава да ви вземат дяволите! – гневно извика той. – Защо не ми го казахте веднага?

– Защото не сте ме питали. Цялото ви поведение ме накара да повярвам, че ме познавате. Едва когато ми за-

⁵ Чайка – бел. прев.